

Štefan Kanaloš ...

...výroba dlabaných nádob

Štefan Kanaloš
 Se narodil 27. července 1962 v Sebrancích na Slovensku. Výroba dřevěných dlabaných nádob a kuchyňského náčiní patřila k rodinné tradici, které se věnovalo několik generací předků. Znalosti zpracování dřeva se v rodině předávaly z otce na syna a tak měl Štefan Kanaloš již od mládí možnost pozorovat práci svého otce a postupně si osvojit

všechny znalosti potřebné k výrobě dlabaných misek, vahanů, lžic, vařech a naběraček. Na tuto práci také obdržel výuční list, který podepsal právě jeho otec, Jozef Kanaloš, Mistr lidové umělecké výroby pracující pro bratislavské ÚLUV. Společně pak pracovali v domácí dílně, a to až do roku 1985, kdy se Štefan osamostatnil a přestěhoval do Ostravy, kde žije a pracuje doposud.

Současná práce a sortiment výrobků Štefana Kanaloše zcela vychází z tradičních výrobních postupů, které se naučil od svého otce. Mezi výrobky dominuje drobnější tovar, jako jsou lžice, naběračky, vařečky, misky a prkénka, ty jsou totiž

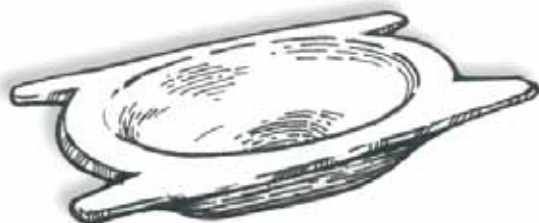
Domácí a podomácké zpracování dřeva má v hornatém terénu pohraničních Beskyd i přilehlého území Karpat velice starou tradici. Zdejší obyvatelé vyráběli březové metly, hrábě, kosiska, cepy, pletli opálky a ošatky, a ti zručnější se pouštěli i do složitějších výrobků, jako jsou třeba dlabané nádoby. Nevelký výtěžek, získaný jejich prodejem, pomáhal vylepšovat výsledky hospodaření na chudých a kamenitých polích. V chudších rodinách byl dokonce jediným zdrojem obživy. Vyhlášeným střediskem výroby byly obce Trnava, Kašava, Jasenná, Chrastěšov a Bratřejov, ležící nedaleko Zlína, na tzv. Podřevnicku.

Pro výrobu dlabaných nádob se používá syrové dřevo listnatých stromů, nejčastěji topolu, osiky, lípy a červené vrby. Dřevo nelze dlouhodobě skladovat, a tak se těží průběžně, což si výrobce zajišťuje sám, včetně rozřezání kmene na potřebné velikosti. V minulosti probíhalo toto základní opracování na místě, dnes téměř výhradně v dílně.

Štefan Kanaloš při práci nepoužívá žádné upínací nástroje, jako je třeba strouhací stolice nebo hoblice. Pracuje přímo na zemi, k podložení slouží malý a velký špalek dřeva. Připravený klát se rozštípné na půlky, čímž vznikne přirozený polotovár pro výrobu vahanu nebo troků. Hrubé opracování probíhá velkou sekerou, kterou se nejprve vybere dutina nádoby a následně se oseká i vnější plášť. V druhé fázi probíhá jemnější opracování, k němuž využívá sekeru "klopačku", se kterou nejprve "na čisto" vybere vnitřní dutinu nádoby a následně i venek. Definitivní podobu vnější straně předmětu dá opracování pořizem. Výrobce si opírá opracovávaný polotovár o hrud', kterou chrání dřevěná deska, a pořizem "strúhá" vahan či mísu proti sobě. Těmito několika základními nástroji dokáže dát předmětům definitivní tvar a hladký povrch, někdy přerušeny na držadlech a rukojetích ozdobou z jemného vrubořezu.

od zákazníků nejžádanější. Rozměrnější kusy, mezi něž patří mísy a korýtka, dříve používané pro zadělávání těsta, nebo velké troky na paření prasete, se vyrábí méně, většinou na základě konkrétní zakázky. Škála výrobků byla v poslední době rozšířená o formy na máslo, solničky a črpačky, jejichž zhotovení zná ještě od svého otce. Konkrétní podnět k jejich výrobě ovšem vyvolal až zájem zákazníků.

Při výrobě využívá pouze několik nástrojů, mezi kterými dominuje velká sekerá, tesařská sekerá, dlabací sekerá „klopačka“ a poříz. Pro jemnější a zakončovací práce využívá nůž. Nástroje zdědil po svém otci a udržuje je ve výborném stavu, což - jak sám říká - je základem úspěchu.

Do nedávné doby byl téměř výhradním působištěm Štefana Kanaloše areál Valašského muzea v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm. Zde celoročně prezentuje svoji rukodělnou dovednost a technologické postupy výroby dlabaných nádob.

V posledních letech, částečně i v souvislosti s udělením titulu „Nositel tradice“, je zván na nejruznější přehlídky tradičních řemesel a speciální pořady zaměřené na zpracování dřeva. Kromě manželky ho na nich doprovází i vnuk Filip, nejmladší pokračovatel rodinné výrobní tradice.

Štefan Kanaloš
Dr. Šavrda 15/3027
700 30 Ostrava - Bělský les
tel. 596 723 789
www.luv.unas.cz